

УДК 373.091.12:616–036.21

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.79.2.31>

Тодорцева Ю. В.

ТЮТОРИНГ ЯК ПРОЦЕС СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

Статтю присвячено теоретичному обґрунтуванню сутності тьюторингу як процесу соціального супроводу в період пандемії. Розкрито категоріальний апарат понять “тьютор”, “тьюторинг”, “тьюторський супровід”, “тьюторіал” та “тьюторант”. Представлено різновиди тьюторингу та його основні положення як процесу соціального супроводу в період пандемії.

Визначено та охарактеризовано основні принципи тьюторського супроводу, а саме принцип відкритості, який передбачає, що кожен елемент соціального або культурного середовища несе певний навчальний ефект; принцип варіативності, коли у тьюторанта з'являється можливість зробити реальний вибір та обговорювати його можливі ризики й перспективи; принцип неперервності, який передбачає поступовість і циклічність процесу тьюторингу на кожному рівні розвитку підопічного; принцип гнучкості як мотивація підопічного на досягнення мети, підтримка різних ініціатив під час вибору форм, способів та швидкості його навчання; принцип індивідуального підходу, коли тьютор враховує індивідуальні особливості кожної дитини відповідно до її психотипу; принцип індивідуалізації, який передбачає, що тьюторант як активний суб'єкт освітнього процесу бере участь у виборі свого персонального шляху.

Авторка зосереджує увагу також на функціях тьюторингу, які можуть змінювати одна одну залежно від напрямів діяльності тьютора в професійному освітньому просторі.

Тьюторинг як соціальний супровід в освітньому просторі проявляється у соціальному обслуговуванні та наставництві тьюторантів різного віку, що спрямовано на подолання проблемних зон освітнього середовища, опануванні навичок самообслуговування у сфері пошуку інформації та складанні Індивідуального навчального плану (ІНП).

У статті представлено портрет сучасного тьютора та охарактеризовано його типові завдання у процесі соціального супроводу. До них належать знайомство (входження у діяльність), розморожування (проблематизація), організація вивчення концепцій курсу, організація групової та індивідуальної роботи, організація зворотного зв'язку та рефлексії.

Дослідження встановило, що тьюторство є професійною позицією, корисною для суспільства, тому для майбутніх фахівців соціономічної сфери тьюторинг є важливим інструментарієм.

Ключові слова: тьютор, тьюторинг, тьюторський супровід, тьюторіал, тьюторант, соціальний супровід, принципи тьюторського супроводу, функції тьютора, пандемія.

Останнім часом в освітньому українському просторі все частіше використовується поняття тьюторингу, надається пріоритет особливій ролі тьютора, професійна сутність якого розкривається в інноваційному педагогічному форматі в умовах індивідуалізації освіти. Тьюторська майстерність передбачає багато функціональних обов'язків та ролей, зокрема тренера, репетитора, фасилітатора, коуча, координатора, консультанта, посередника, керівника. Тьютор супроводжує дитину як унікальну особистість впродовж її окремого освітнього маршруту, підтримує у процесі освоєння нової діяльності, допомагає вибирати та проходити індивідуальні освітні траєкторії з огляду на власний потенціал. З 2020 року Україна та весь світ опинилися в нових реаліях, коли пандемія внесла свої корективи в усі сфери життя. В умовах дистанційного навчання особливо підвищилась потреба у наставництві та тьюторському супроводі усіх тьюторантів, оскільки з'явилося безліч питань, пов'язаних саме з викладанням та організацією управління у закладах освіти, створенням сприятливих умов для навчання, пошуком ресурсів для виконання завдань, а також попередженням багатьох проблем.

Аналіз наукових праць дає змогу стверджувати, що проблема тьюторства є багатоаспектною і розглядається в розрізі таких напрямів, як індивідуалізація освітнього процесу за допомогою тьюторського супроводу (Л. Бернадзиковська [1], А. Бойко, С. Микитюк [4], Т. Литвиненко [5], Т. Швець [7], Л. Шеїна [8]); індивідуалізація навчання дітей з особливими освітніми потребами (Г. Косарева [3], Є. Леонова, О. Мартинчук, О. Рассказова, Д. Тарадюк); удосконалення системи управління якістю вищої освіти на основі тьюторингу (О. Горбачова, А. Коваленко, В. Кузьмин, Л. Настенко, А. Ходцева, зарубіжні науковці Т. Ковальова [2], М. Гемпель, Ш. Вімер, А. Зекира).

Проте проблематика тьюторингу як процесу соціального супроводу в період пандемії потребує більш ґрунтовного дослідження, як і подальше вивчення сутності багатоаспектності тьюторського супроводу, що, на жаль, не має поки що науково-структурованого характеру.

Мета статті полягає у розкритті сутності тьюторингу як процесу соціального супроводу в період пандемії.

Розкриємо зміст тісно пов'язаних між собою споріднених понять “тьютор”, “тьюторинг”, “тьюторський супровід”, “тьюторант” тощо.

Т. Литвиненко вважає, що тьютор – це той, хто організовує умови для складання та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії та веде індивідуальні або групові заняття з учнями [5]. Однак Кембриджський онлайн-словник англійської мови трактує це поняття набагато ширше, акцентуючи увагу на тому, що в університетах тьюторами можуть бути помічники викладача, здебільшого аспіранти або старші студенти; тьютор у дистанційному навчанні – це ключова фігура, що відповідає за проведення занять зі студентами [9].

Має інтерес визначення тьюторингу Т. Швець, яка розуміє його як освітній метод розвитку індивідуальної особистості та умов ефективності цього процесу, що спирається на сучасні концепції розвитку людини, управління талантами, концепції виховання й самовиховання [7].

Що ж таке тьюторський супровід? Т. Ковальова зазначає, що це педагогічна діяльність щодо індивідуалізації освіти, спрямована на виявлення і розвиток освітніх мотивів та інтересів учня, пошук освітніх ресурсів для створення індивідуальної освітньої програми, роботу з освітнім замовленням родини, формування навчальної та освітньої рефлексії учня. У праці “Професія “тьютор”” вона зазначає, що, “надаючи тьюторанту (тобто тому, кого супроводжує тьютор) допомогу і підтримку у виборі траєкторії розвитку, індивідуального освітнього шляху, тьютор не нав’язує йому своєї думки, а допомагає самостійно визначити орієнтири. Вибір свого шляху становлення – право і обов’язок кожної особистості, але на життєвих перехрестях, за появи втоми, за складних підйомів і спусків людина потребує допомоги і підтримки. Важливо, щоби поруч опинився кваліфікований, компетентний фахівець – тьютор. Саме в такому контексті трактується тьюторський супровід” [2].

У дослідженні Л. Бернадзіковської слушно підкреслюється, що основою ефективного тьюторингу є ретельно підготовлені і мотивуючі тьюторіали як форма зустрічей тьютора з підопічним, де відбувається поглиблення знань тьюторанта у визначеній галузі, підвищення впевненості у собі, розвиток самостійності та вмотивованості [1].

Існує два види тьюторингу, а саме науковий і той, що розвиває. Перший більше скерований на роботу зі старшою дитиною чи студентом, другий – на розвиток сильних сторін, розкриття характеру, розвитку впевненості в собі тощо [6].

Детальніше види тьюторингу розкриває тренер та тьютор з Польщі, член правління Collegium Wratislaviense Даміан Годлевські (табл. 1).

Таблиця 1

Види тьюторингу за Д. Годлевські

Науковий тьюторинг	Тьюторинг, що розвиває
Тьютор: сумісність зацікавлень для досліджень, знання, зрілість, захоплення	Тьютор: сумісність зацікавлень, знання, зрілість, захоплення
Процес: головна мета відома від початку, детальні цілі буде визначено або відкрито у ході процесу	Процес: головні та детальні цілі з’являються у ході процесу, а саме встановлюються спільно або відкриваються
Цілі: мудрість, критичне мислення, сумлінність, допитливість, інтелектуальне задоволення	Цілі: установки, цінності, самопізнання, відкриття нових сильних сторін, зріле мислення про майбутнє
Інструменти: методи для вирішення завдань, такі як тьюторське есе, кейс-метод, дослідницькі проекти, сократівські питання, коучингові питання	Інструменти: інструменти на відкриття та розвиток талантів, тьюторське есе (розвиваюче), коучингові питання, інструменти планування, тьюторський проект

Як бачимо з таблиці, ці два види тьюторингу тісно переплітаються між собою і не можуть існувати окремо, оскільки доповнюють один одного. Важливо підкреслити, що тьюторинг – це майбутнє нової освітньої системи.

Тьюторська діяльність, або тьюторинг, передбачає також психолого-педагогічний й соціально-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в закладі освіти, який, по-перше, має бути комплексним, а по-друге, мати корекційно-розвивальну спрямованість. Усі заняття, на думку Г. Косаревої, слід проводити за програмами, спеціально скоригованими для кожної дитини з урахуванням її інтелектуальних, фізичних і психологічних можливостей [3].

Актуальним є твердження С. Микитюка стосовно того, що викладач, який використовує у своїй педагогічній діяльності тьюторські технології, повинен розробити також спеціальне ресурсне забезпечення, що передбачає таке:

- нормативно-організаційний супровід (навчально-методична документація, що регламентує діяльність тьютора в конкретно визначений період (робочий навчальний план, програма педагогічної діяльності тощо));
- інструктивно-методичний супровід (пояснювально-інструкційна документація, що забезпечує ефективне включення учнів у навчальний процес із тьютором на всіх етапах педагогічного процесу: інструкції та методичні рекомендації (форум, чат, тьюторіал тощо), методичні матеріали щодо виконання різних видів навчальної і самоосвітньої діяльності (тестування, написання есе, проектна робота тощо));
- дидактичний супровід (друковані, електронні та програмні ресурси, передбачені для використання безпосередньо під час навчання) [4].

Нагальність упровадження тьюторства в українських закладах освіти зумовлена факторами, які стали особливо актуальними в період пандемії, такими як збільшення обсягів усіх видів самостійної роботи учнів у зв’язку з карантинном та дистанційним навчанням; зменшення загальної кількості студентів; профілізація шкіл і впровадження варіативних предметів; важливість впровадження специфічної соціально-педагогічної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору; криза виховання.

Тьютор постійно спостерігає за досягненнями і складнощами своїх підопічних. Він також слідкує за відвідуванням уроків і пар, гуртків і секцій, організовує діяльність у другій половині дня, зокрема виконання домашніх завдань, прогулянки, допомагає у процесі адаптації в освітньому середовищі, організує участь тьюторантів у різноманітних заходах. Разом із класними керівниками або кураторами тьютори розробляють і запроваджують систему мотивації учнів до активної участі у проєктах, конкурсах, олімпіадах.

Тьютори ведуть щоденник спостережень, до якого вносять результати діагностики, зокрема темперамент, риси характеру, життєві цінності, мотивацію, пізнавальні інтереси, захоплення, комунікацію з ровесниками і вчителями, навчальні успіхи. В кінці кожного місяця на основі тьюторських спостережень та тісної взаємодії з педагогами вони складають Індивідуальну карту кожного тьюторанта з можливими рекомендаціями щодо його розвитку та навчання. Оскільки тьютори проводять також цікаві й насичені заняття-тьюторіали, тренінги, консультації зі своїми підопічними, вони заздалегідь пишуть сценарії зустрічей, а також складають протоколи індивідуальних, групових та сімейних тьюторіалів після їх проведення.

Тьютор є також первинною ланкою у комунікації “школа – батьки”, оскільки саме він перебуває поряд з учнями протягом дня та є свідком їхніх успіхів, взаємодій, самопочуття та поведінки, а ще тьютор найбільше безпосередньо спілкується з батьками і може озвучувати їм результати власних спостережень, побажання, рішення, пропозиції чи зауваження педагогів та адміністрації освітнього закладу.

Серед основних положень тьюторингу як процесу соціального супроводу в період пандемії цілком правомірними вважаємо такі:

- урахування соціально-економічних умов “самоздійснення в освіті”;
- визнання права особистості на освіту і культурний розвиток, самостійний вибір способів реалізації освітніх прав;
- прийняття відповідальності за якість власної освіти, ґрунтовність розроблення і реалізації Індивідуального навчального плану (ІНП);
- гармонізація внутрішнього психічного розвитку особистості й зовнішніх умов освітньої діяльності.

Визначимо шість концептуально важливих принципів, на яких ґрунтується тьюторський супровід.

1) Принцип відкритості. Умовою для реалізації тьюторингу є створення відкритого варіативного освітнього середовища, коли не дитину адаптують під програму, а навпаки, програму й освітнє середовище формують під дитину. Цей принцип передбачає, що кожен елемент соціального або культурного середовища має певний навчальний ефект.

2) Принцип варіативності. Саме в цих умовах у студента, до якого здійснюється тьюторський супровід, з’являється можливість зробити реальний вибір, обговорювати можливі ризики і перспективи, аналізувати результати того чи іншого вибору, поступово вибудовуючи своє майбутнє.

3) Принцип неперервності. Тьюторинг – це довгий процес, що спрямований на всебічний розвиток дитини. Кожна людина має потенціал, який не завжди ми бачимо, але який може розкритися тільки в певних умовах. Важливо дотримуватися поступовості і циклічності процесу тьюторингу на кожному рівні розвитку підопічного.

4) Принцип гнучкості. Основою тьюторингу є не тільки досягнення мети, що поставлена перед тьюторантом, але й визначення способів її досягнення. Завданнями тьютора є спрямування й мотивація підопічного на досягнення мети, підтримка його різних ініціатив під час вибору форм, способів та швидкості навчання.

5) Принцип індивідуального підходу. Тьютор не зможе навчити кожного, його пріоритетна місія полягає у врахуванні індивідуальних особливостей кожної дитини відповідно до її психотипу.

6) Принцип індивідуалізації. Кожен учень проходить власний шлях до засвоєння знань, і для нього вони є найважливішими. В процесі тьюторського супроводу тьюторант стає активним суб’єктом, а не об’єктом освітнього процесу, тобто бере участь у виборі свого персонального освітнього або життєвого шляху, ставить перед собою цілі й завдання, оцінює перспективи і, нарешті, приймає відповідальність за свій вибір.

Кожен з вищезазначених принципів тьюторського супроводу відіграє важливу роль у реалізації функцій тьюторингу, які представлено на рис. 1. На нашу думку, вони можуть змінювати одна одну залежно від напрямів діяльності тьютора в професійному освітньому просторі. Так, наприклад, функцію корекції може виконувати безпосередньо тьютор, який постає особистим провідником учня з особливими освітніми потребами, і він зможе допомогти вчителю інклюзивного класу пристосуватися до потреб учня з особливостями розвитку та продумати динаміку навчального процесу. Функція цілепокладання буде типовою для тьютора у позашкільній, оскільки його мета полягає у з’ясуванні причин появи дитини в конкретному гуртку та формулюванні особистісно значущих критеріїв просування підопічного у вибраному напрямі. Для тьютора у ЗВО головною, на нашу думку, стане функція організації діяльності здобувачів освіти. Наприклад, випускник ВНЗ або студент старших курсів може виступати і тьютором-стажером, і тьютором-наставником, які допомагають організовувати якісні групові конференції, виконують роль модераторів і координаторів під час обговорення матеріалу, забезпечують зворотній зв’язок та рефлексію здобувачів.

Тьюторинг як соціальний супровід в освітньому просторі проявляється у соціальному обслуговуванні та наставництві тьюторантів різного віку, що спрямовано на подолання проблемних зон освітнього середовища, опануванні навичок самообслуговування у сфері пошуку інформації та складанні Індивідуального

навчального плану (ІНП). Типові завдання тьютора у процесі соціального супроводу представлено на рис. 1. До них належать знайомство (входження у діяльність), “розморожування” (проблематизація), організація вивчення концепцій курсу, організація групової та індивідуальної роботи, організація зворотного зв’язку та рефлексії. Характеристику типових завдань тьютора в загальноосвітньому навчальному закладі надано в табл. 2.

Рис. 1. Портрет сучасного тьютора

Таблиця 2

Характеристика типових завдань тьютора в загальноосвітньому навчальному закладі

Типові завдання	Дії тьютора
Знайомство (входження у діяльність)	<ul style="list-style-type: none"> – Діагностика початкового і поточного стану учнів; – розроблення стратегії роботи групи на презентацію; – побудова узагальненого “портрета” групи, визначення сильних і слабких сторін; – визначення власної ролі і позиції у групі; – забезпечення прийняття навчальних завдань, проблем, залучення учнів до процесу спільного цілепокладання на навчання; – визначення навчального потенціалу групи; – встановлення контакту з учнями та контакту учнів один з одним; – створення комфортної та безпечної атмосфери в групі.
“Розморожування” (проблематизація)	<ul style="list-style-type: none"> – Постановка перед учнями творчих завдань, проблем; – визначення сильних і слабких сторін діяльності учнів; – включення учнів в активну роботу; – створення мотивації; – виділення індивідуальних проблем учнів; – підтримка мотивації; – відбір тем і проблем для обговорення з учнями; – визначення успіхів і слабких сторін кожного учня; – визначення труднощів учнів, що виникають у ході роботи; – залучення всіх учнів у роботу групи; – формулювання проблемних питань, завдань; – робота з проблемами, запропонованими групою.
Організація вивчення концепцій курсу	<ul style="list-style-type: none"> – Пояснення складних питань, концепцій; – навчання учнів працювати з ситуацією; – постановка проблеми; – підготовка та читання міні-лекцій; – формулювання проблемних питань, завдань, що дають змогу активізувати учнів; – робота з проблемами, запропонованими групою; – оформлення досвіду учнів.

Закінчення табл. 2

Організація групової та індивідуальної роботи.	<ul style="list-style-type: none"> – Організація групової роботи; – навчання учнів навичкам рефлексії; – організація міжгрупової взаємодії; – вибір адекватних методів навчання; – організація дискусії; – навчання учнів навичкам самостійної роботи; – залучення всіх учнів у роботу групи; – навчання учнів навичкам ефективного спілкування; – вибір і використання різноманітних групових вправ; – узагальнення ідей, запропонованих групами та окремими учнями; – формулювання проблемних питань, завдань, що дають змогу активізувати учнів; – навчання учнів способам раціонального мислення.
Організація зворотного зв'язку та рефлексії	<ul style="list-style-type: none"> – Діагностика початкового і поточного стану учнів; – визначення успіхів і слабких сторін кожного учня; – організація зворотного зв'язку; – визначення труднощів учнів, що виникають у ході роботи; – контроль динаміки зміни учнів від заняття до заняття; – проведення рефлексії власної діяльності; – формулювання коментарів, що пояснюють помилки учнів; – надання порад з організації особистої роботи; – вибір власної лінії поведінки у відповідь на негативні прояви; – навчання учнів аналізу своїх успіхів і помилок.

Як бачимо з таблиці, на кожному етапі тьюторингу перед тьютором постають нові завдання, виконання яких тісно пов'язано з функціональними обов'язками. Дії тьютора можуть змінюватися в контексті його ролі в сучасному освітньому просторі.

Висновки. Треба визнати той факт, що тьюторинг поступово стає частиною української освіти, але його можуть впроваджувати лише ті освітні заклади, які вважають тьюторство професійною позицією та мають важливу місію навчання своїх учнів самостійному мисленню. Тьюторинг не може та не повинен бути універсальним методом для всіх, однак він повинен бути доступний кожному, хто вбачає в цьому потребу. На жаль, професії “тьютор” досі не існує в національному класифікаторі, але це явище охоплює соціономічну сферу і повністю відповідає потребам сучасного українського суспільства. Саме тому для майбутніх соціальних працівників, психологів та педагогів безцінним є досвід оволодіння тьюторськими компетенціями та алгоритмом практичного впровадження тьюторського супроводу.

Використана література:

1. Бернадіковська Л. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Young Scientist*. 2019. № 5.2 (69.2). С. 95–98.
2. Ковалева Т. Професія “тьютор” / под ред. С. Поповой (Смолик). Москва ; Тверь : СКФ-офіс, 2012. 246 с.
3. Косарева Г. Підготовка майбутніх вихователів до впровадження інклюзивних форм навчання в освітню практику. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2014. Вип. 9. С. 87–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2014_9_29.
4. Микитюк С. Ресурсне забезпечення тьюторської діяльності в системі фахової підготовки майбутніх педагогів. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. Сковороди “Засоби навчальної та науково-дослідної роботи”*. 2012. Вип. 38. С. 72–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_zntndr_2012_38_14.
5. Литвиненко Т. Індивідуалізація в освітньому процесі: шляхи тьюторської допомоги в приватних навчальних закладах. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2012. № 50. С. 165–172.
6. Тьюторство як форма педагогічного супроводу руху учня за індивідуальною освітньою траєкторією. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1289>.
7. Швець Т. Тьюторинг. Практики впровадження. Київ : Шкільний світ, 2017. 120 с.
8. Шеїна Л. Тьюторство як комплексний соціальний психолого-педагогічний феномен. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2014. № 4 (287). С. 231–238.
9. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/tutor>.

References:

1. Bernadzikovska L. Tiutorynh yak metod indyvidualizatsii v osviti [Tutoring as a method of individualization in education]. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf> (data zvernennia: 14.02.2020).
2. Kovaleva T. (2012) Professiya “tyutor” [Profession “tutor”]. M.-Tver: SKF-ofis. 246 s. [in Russian].
3. Kosarieva H. Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do vprovadzhennia inkliuzyvnykh form navchannia v osvitiu praktyku [Preparation of future educators for the introduction of inclusive forms of education in educational practice]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2014_9_29 (data zvernennia: 10.02.2021).
4. Mykytiuk S. Resursne zabezpechennia tiutorskoi diialnosti v systemi fakhovoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv [Resource provision of tutoring activities in the system of professional training of future teachers]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_zntndr_2012_38_14 (data zvernennia: 26.03.2020).
5. Lytvynenko T. Indyvidualizatsiia v osvithomu protsesi: shliakhy tiutorskoi dopomohy v pryvatnykh navchalnykh zakladakh [Individualization in the educational process: ways of tutoring in private schools]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpvz-dia_2012_50_19. (data zvernennia: 11.02.2021).

6. Tiutorstvo yak forma pedahohichnoho suprovodu rukhu uchnia za indyvidualnoiu osvithnoiu traiektoriieiu [Tutoring as a form of pedagogical support of the student's movement along an individual educational trajectory]. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1289> (data zvernennia: 06.02.2021).
7. Shvets T. (2017) Tiutorynh. Praktyky vprovadzhennia [Tutoring. Implementation practices]. Kyiv : Shkilnyi svit. 120 s. [in Ukrainian].
8. Sheina L. Tiutorstvo yak kompleksnyi sotsialnyi psykholoho-pedahohichnyi fenomen [Tutoring as a complex social psychological and pedagogical phenomenon.]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2014_4_31 (data zvernennia: 14.02.2020). [in Ukrainian].
9. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/tutor>.

Todortseva Yu. V. Tutoring as a process of social support during the pandemic

The article is devoted to the theoretical substantiation of the essence of tutoring as a process of social support during the pandemic. The categorical apparatus of the concepts “tutor”, “tutoring”, “tutor support”, “tutorial” and “tutor” is revealed. Varieties of tutoring and its main provisions as a process of social support during the pandemic are presented.

The main principles of tutoring are defined and characterized: the principle of openness, which assumes that each element of the social or cultural environment has a certain educational effect; the principle of variability, when the tutor has the opportunity to make a real choice and discuss its possible risks and prospects; the principle of continuity, which provides for the gradual and cyclical process of tutoring at each level of development of the ward; the principle of flexibility as a motivation of the ward to achieve the goal, support of various initiatives in the choice of forms, methods and speed of his learning; the principle of individual approach, when the tutor takes into account the individual characteristics of each child in accordance with its psychotype; the principle of individualization, which assumes that the tutor as an active subject of the educational process, participates in the choice of his personal path.

The author also focuses on the functions of tutoring, which can change each other depending on the activities of the tutor in the professional educational space.

Tutoring, as a social support in the educational space, is manifested in social services and mentoring of tutors of different ages, which is aimed at overcoming problem areas of the educational environment, mastering self-service skills in information retrieval and drawing up an Individual Curriculum.

The article presents a portrait of a modern tutor and describes his typical tasks in the process of social support. These include: acquaintance (entry into activities), thawing (problematization), organization of the study of course concepts, organization of group and individual work, organization of feedback and reflection.

The study found that tutoring is a professional position that is useful for society, so for future professionals in the field of sociology, tutoring is an important tool.

Key words: tutor, tutoring, tutorial, ward, social support, principles of tutoring, tutor functions, pandemic.